

УДК 343.9.018

В. М. Дрьомін

«ОФІЦІЙНА» ТА ФАКТИЧНА ЗЛОЧИННІСТЬ: КРИМІНОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ

Однією з найбільш актуальних проблем є з'ясування рівня злочинності, яка відображена в офіційній статистиці, та злочинності, яка з різних причин не була зафіксована правоохоронними органами. Але немає сумнівів у тому, що рівень «фактичної» злочинності значно вище, ніж «офіційної». Недооцінка небезпечності реальної злочинності може привести до розробки некоректних заходів щодо протидії злочинності не тільки у конкретному регіоні, але й у державі в цілому. Прикладом є криміногенна ситуація в Україні у 90-ті рр. минулого століття, основною рисою якої була невідповідність діяльності правоохоронних органів реальному рівню злочинності. Розглянемо це питання за допомогою статистики, яка торкається цього періоду.

Суттєва активізація злочинності в 90-ті рр. минулого століття відбувалася в усіх країнах колишнього СРСР. За оцінкою Міждержавного статистичного комітету СНД кількість зареєстрованих злочинів у країнах СНД в 1995 р., на який припадає пік злочинності після розвалу СРСР, у порівнянні з 1991 р. зросла на 22% (з 2168 тис. до 2755,7 тис.). Загальна кількість засуджених за вироками, що вступили в законну силу, збільшилася з 925 тис. до 1036 тис., або на 12%. Максимально високого рівня досяг і коефіцієнт судимості – 875 осіб на 100 тис. осіб населення у віці від 14 років і старше. Узагальнюючи дані за 1991–1995 рр., Міждержавний статистичний комітет СНД зазначав, що «кримінальне середовище активно консолідувалося, набуваючи дедалі вищого професіоналізму й організованості, багатоцільової і великомасштабної орієнтації, захоплюючи у сферу свого впливу нові верстви і категорії населення» [1].

Змістовну інформацію про стан злочинності в контексті перехідних процесів в Україні містить дослідження А.Г. Кулика, В.І. Бобиря «Загальна тенденція злочинності в Україні в 1972–1993 рр. та прогноз на найближчі роки». Більша частина сформульованих авторами дослідження висновків та прогнозів щодо тенденцій розвитку злочинності знайшла своє підтвердження в реальному житті [2].

Про прискорену криміналізацію пострадянського суспільства в період розпаду СРСР та розвалу економічної, правової та політичної системи держави свідчать статистичні дані про стан злочинності в Україні в період 1973–2000 рр. Ми зупинимося більш детально на цих роках, тому що саме цей часовий період розвитку нашої держави в порівняльному плані є показовим у контексті співвідношення реального та «офіційного» рівнів злочинності. При цьому ми будемо спиратися на офіційну статистику МВС України, Міністерства юстиції, Держкомстату. Безумовно, показники «офіційної» злочинності суттєво відрізняються від реальної. Ми усвідомлюємо цей факт, однак немає іншого шляху, окрім аналізу наявних офіційних даних.

Як видно із наведених нижче даних (табл. 1), всього за 28 аналізованих років було зареєстровано 9317993 злочини, виявлено 6063105 осіб, які вчинили злочини, та засуджено 4247669 осіб. Роки найвищої кримінальної активності припали на період становлення української державності, тобто на середину 90-х рр. (1995 р.). Зауважимо, що в період із 1996 р. спостерігається певний спад кримінальної активності в порівнянні з 1995 р., при цьому фіксується зменшення рівня зареєстрованої злочинності.

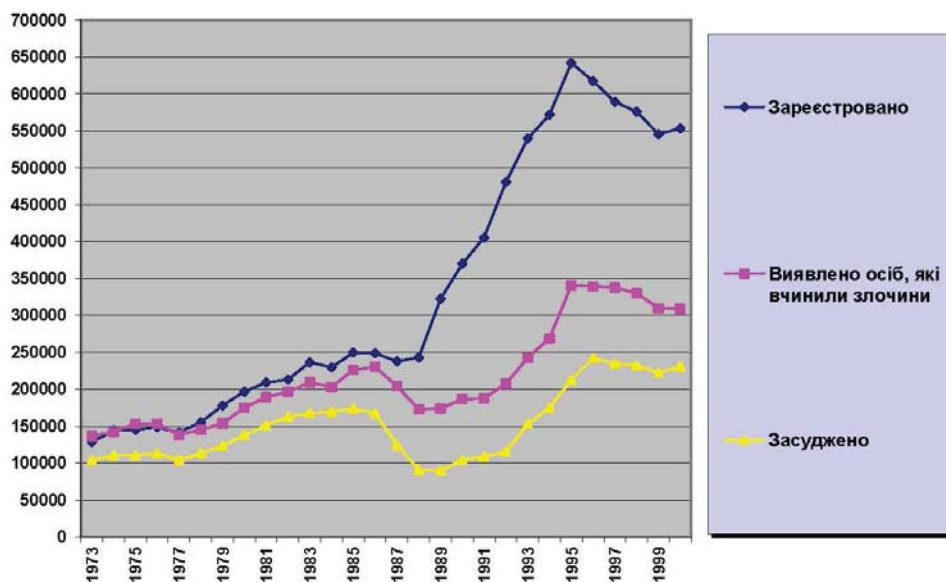
Таблиця 1

Рівень злочинності і судимості в Україні в 1973 – 2000 роках

Роки	Зареєстровано злочинів	% до рівня поперед. року	% до рівня 1973 р.	Виявлено осіб, які вчинили злочини	% до рівня поперед. року	% до рівня 1973 р.	Засуджено	% до рівня 1973 р.	У т.ч. до позбавлення волі	Питома вага
1973	128340	94,6	100	136752	96,2	100	103969	100		
1974	144325	112,5	112,5	142517	104,2	104,2	110373	106,2		
1975	145117	100,5	113,1	152761	107,2	111,7	110419	106,2		
1976	148514	102,3	115,8	153411	100,4	112,2	113294	109,0		
1977	141604	95,3	110,3	138455	90,3	101,2	104100	100,1		
1978	155088	109,5	120,8	145240	104,9	106,2	113338	109,0		
1979	178019	114,8	138,7	153623	105,8	112,3	123566	118,8		
1980	196902	110,6	153,4	175244	114,1	128,1	138223	132,9		
1981	209136	106,2	163,0	189252	107,8	138,4	151495	145,7		
1982	212990	101,8	166,9	196551	103,9	143,7	162777	156,6		
1983	236580	111,1	184,3	209083	106,4	152,9	167901	161,5		
1984	229712	97,1	179,0	203034	97,1	148,5	169509	163,0		
1985	249553	108,7	194,5	226072	111,3	165,3	173877	167,2		
1986	248663	99,6	193,8	230236	101,8	168,4	167572	161,2		
1987	237821	95,6	185,3	204482	88,8	149,5	124905	120,1	38845	31,1
1988	242974	102,2	189,3	172703	84,5	126,3	90987	87,5	29372	32,3
1989	322340	132,7	251,2	173997	100,7	127,2	90121	86,7	31197	34,6
1990	369809	114,7	288,2	186683	107,3	136,5	104199	100,2	35947	34,5
1991	405516	109,7	316,0	187468	100,4	137,1	108555	104,4	35045	32,3
1992	480478	118,5	374,4	207326	110,6	151,6	115260	110,9	38740	33,7
1993	539299	112,2	420,2	242363	116,9	177,2	152878	147,0	54019	35,3
1994	571891	106,0	445,6	269061	111,0	196,8	174959	168,3	63572	36,3
1995	641860	112,2	500,1	340421	126,5	248,9	212915	204,8	74689	35,1
1996	617262	96,2	481,0	339530	99,7	248,3	242124	232,9	85824	35,4
1997	589208	95,5	459,1	337908	99,5	247,1	234613	225,7	83396	35,1
1998	575982	97,8	448,8	330067	97,7	241,4	232598	223,7	86437	37,2
1999	545416	94,7	425,0	309808	93,9	226,5	222239	213,8	83339	37,5
2000	553594	101,5	431,4	309057	99,8	226,0	230903	222,1	82869	35,9
Всього	9317993			6063105			4247669			

Графічно ці дані виглядають таким чином (графік 1).

Глибокий інформативний аналіз динаміки злочинності в Україні в перехідний період, що зацікавив нас, міститься в працях професора О.М. Литвака. Заслужують на увагу спостереження автора щодо тенденцій розвитку злочинності

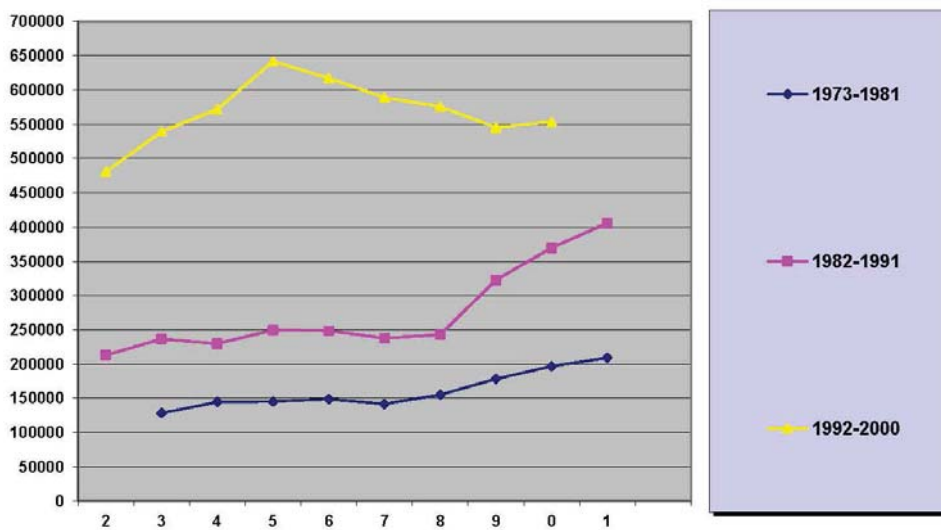
Графік 1. Динаміка злочинності й судимості в Україні в 1973 – 2000 роках

в перебудовні і постперебудовні роки. Кримінальна статистика 1985-1987 рр., як констатує О.М. Литвак, свідчить про те, що мобілізація репресивних і пропагандистських зусиль за підтримки більшості населення може дати помітний, але, на жаль, короточасний результат. Так, згідно з наведеними ним даними, у 1987 р. загальний рівень злочинності знизився на 5%, а тяжких злочинів – на 15,5%. Зменшилася також кількість зареєстрованих крадіжок державного та громадського майна (- 23,4%). Але вже в 1989 р. спостерігається стрімке, майже на 33%, зростання злочинності щодо рівня попереднього року. Частково такий стрибок кількісного показника пояснюється деякими змінами правил реєстрації злочинів у 1989 р. Тенденція зростання загального рівня злочинності спостерігалася і в наступні роки, особливо вона була помітною в 1992 р. (18,5%). У тому ж році значно зріс рівень умисних убивств (у 1991 р. – 2902 випадки, а 1992 р. – 3679), тяжких тілесних ушкоджень, грабежів і розбоїв. Така динаміка злочинності першого року державної незалежності України зумовлена, на думку О.М. Литвака, дестабілізацією соціально-політичного життя та, можливо, недостатньою готовністю правоохоронних відомств до роботи в нових умовах. Досить високий темп зростання злочинності спостерігається в 1993 р. (+12,2%). Але, як відомо, саме цей рік увійшов в історію України як рік гіперінфляції. Кількість тяжких злочинів у 1993 р. збільшилася в порівнянні з 1986 р. майже в 4,5 рази і становила 27% від зареєстрованої кількості злочинів. Негативна тенденція динаміки тривала і в 1994 р.: коли частка тяжких злочинів у структурі злочинності стрімко зростає – з 27% до 45%, а в деяких регіонах, наприклад у Харківській області, цей структурний показник досяг загрозливого рівня – близько 60%. Такого в дійсності ніколи й ніде не було, тому що багаторічні статистичні спостереження свідчать про відносну стабільність

структури злочинності. О.М. Литвак вважає, що якщо раптово, за один лише рік, тяжких злочинів зареєстровано 60%, то це свідчить лише про значне зростання штучної латентної злочинності, тобто відвертого і масового приховування злочинів від реєстрації. Таке становище може бути пов'язане з тим, що 1994 р. – це рік парламентських і президентських виборів. У 1995 р. кількість зареєстрованих злочинів досягла найвищого рівня – майже 620 тис. Збільшується одночасно і кількість умисних вбивств та тяжких тілесних ушкоджень, які не без підстав вважаються найменш латентними, а їх статистичні показники – відносно надійними. Зберігається на високому рівні структурний зміст тяжких злочинів (близько 42%). Це означає зростання зареєстрованої злочинності на тлі збереження величезної кількості прихованих кримінальних правопорушень [3].

Коефіцієнти інтенсивності злочинності в Україні з 1986 р. (перший рік так званих «демократичних» змін в СРСР) по 1995 р. на 100 тис. населення становили: у 1986 р. – 488 злочинів, у 1987 р. – 484, у 1988 р. – 473, у 1989 р. – 623, у 1990 р. – 718, у 1992 р. – 921, у 1993 р. – 1033, в 1994 р. – 1096, у 1995 р. – 1241, у 1996 р. – 1202, у 1997 р. – 1159 злочинів.

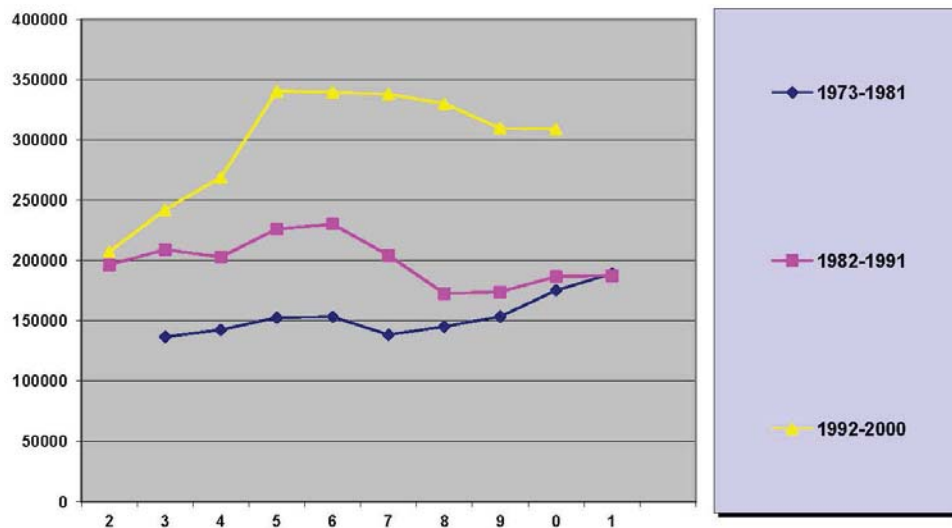
Порівняльний аналіз злочинності показує, що за період 1973–1981 рр. було зареєстровано 1447045 злочинів. Аналогічні показники в 1982–1990 рр. склали 2350442 злочини, у 1991–2000 рр. – уже 5520506 злочинів. Зафіксований рівень приросту злочинів по відношенню до 1973 р. склав у 1983 р. – 184,3%, у 1995 р. – 500,1%, у 2000 р. – 431,4% (графік 2).

Графік 2. Зареєстровано злочинів

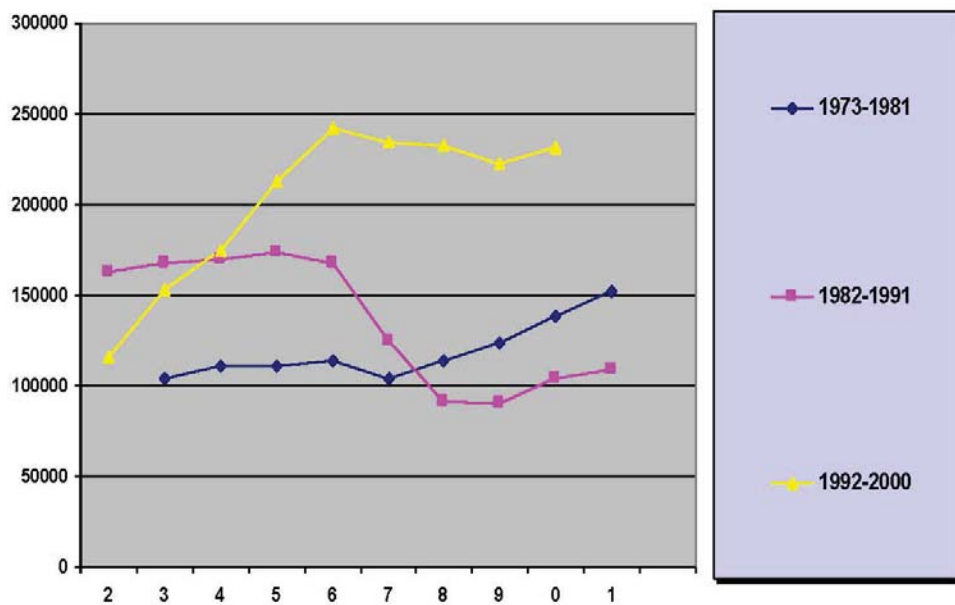
Відповідно до цих показників виглядають і дані щодо виявлених осіб, які вчинили злочини (графік 3). У 1973 р. було встановлено 196551 особу, яка вчинила злочин, у 1983 р. – 209083, що склало по відношенню до 1973 р. 152,9%. Відповідно, у 1995 р. було виявлено вже 340421 особу (248,9% до 1973 р.), а у 2000 р. – 309057 осіб (226%). З огляду на високий рівень латентності окремих видів злочинів мож-

на припустити, що реальна кількість учинених злочинів та осіб, які їх учинили, у багато разів перевищує офіційні дані.

Графік 3. Виявлено осіб, які вчинили злочини

Цікаво, що інші тенденції в ці ж часові періоди виявляються в практиці призначення покарань (графік 4).

Графік 4. Засуджено осіб, які вчинили злочини

Так, у 1973 р. було засуджено 103969 осіб, у 1983 р. – 167901 (161,5% по відношенню до 1973 р.), у 1995 р. – 212915 осіб (204,8% до 1973 р.). Таким чином, незважаючи на те, що в 1995 р. рівень зареєстрованих злочинів по відношенню до 1973 р. склав 500,1%, виявлених осіб – 248,9%, кількість обвинувальних вироків склала по відношенню до 1973 р. 204,8%. Таким чином, рівень судимості помітно відставав від реєстрованої злочинності.

Із наведених даних неважко зауважити, що динаміка зареєстрованих злочинів та виявлених осіб не кореспондується з динамікою засуджених.

Найбільш показовим у цьому відношенні є період із 1987 р. по 1996 р., протягом якого різко зросла кількість заяв громадян про вчинені злочини, виявлені злочини та осіб, які їх учинили, але при цьому різко знизився рівень судимості. Ці дані мають потребу в самостійному аналізі. Разом із тим в аналізований період простежується чітка тенденція до зростання кримінальної активності населення.

Статистика відображає тільки зареєстровані злочини. Значна частина злочинів залишається без реагування правоохоронних органів. Рівень латентності злочинності в країні до цих пір не піддається точному виміру. Найбільш латентними є корисливі злочини. Багато фахівців вважають, що на одну зареєстровану крадіжку майна припадає 10 прихованих крадіжок. Практично невідомим є реальний стан справ із порушеннями податкового та фінансового законодавства, із рівнем корупції та іншими поширеними серед населення злочинами, наприклад, насильством у сім'ї. Так, зокрема, за результатами проведеного нами репрезентативного анонімного опитування співробітників фірм різних форм власності можна зробити висновок, що до 95% підприємств і підприємців допускають різні порушення податкового законодавства, до 40% зовсім ухиляються від сплати податків [4].

Структура злочинності відображає всю палітру мотивів кримінальної активності населення. Привертає увагу тенденція постійного зростання найбільш небезпечних насильницьких посягань – умисних вбивств та тяжких тілесних ушкоджень: середній темп зростання в аналізований період – 10%. Так, наприклад, питома вага таких злочинів серед усіх насильницьких злочинів, зареєстрованих у 1993–1997 рр. (найбільш у кримінальному плані неблагополучних), мав таку динаміку: кількість умисних вбивств зросла із 16 до 21%, тяжких тілесних ушкоджень – із 27 до 37%. Кількість умисних вбивств та замахів на них по роках становить: 1972 р. – 1577 убивств і замахів, 1976 р. – 1980, 1980 р. – 2378, 1984 р. – 2342, 1988 р. – 2016, 1990 р. – 2823, 1991 р. – 2902, 1992 р. – 3679, 1993 р. – 4008, 1994 р. – 4571, 1995 р. – 4783, 1996 р. – 4896, 1997 р. – 4529 умисних убивств.

У результаті вчинення різних злочинів загинуло в 1993 р. 12183 особи, у 1994 р. – 15086, у 1995 р. – 14948, у 1996 р. – 13458, в 1997 р. – 20951 особа.

Дедалі частіше злочинні посягання чиняться загальнонебезпечним способом, наприклад, шляхом організації вибухів, підпалів, застосування вогнепальної зброї. Кримінальне середовище намагається впливати на суспільство терористичними методами злочинної діяльності, фактично привчаючи населення до насильницьких способів вирішення конфліктів. Так, якщо в 1991 р. в Україні було вчинено 70 злочинів терористичного характеру, то в 1995 р. – понад 180. Приблизно така

ж ситуація і щодо вбивств «на замовлення». У 1993 р. їх було зареєстровано 87, у 1994 р. – 198, 1995 р. – 210, 1996 р. – 157 [5].

За даними МВС України в 1987–1997 рр. відбувалося інтенсивне зростання числа таких найбільш небезпечних корисливо-насильницьких злочинів, як розбійні напади та грабежі, кількість яких за десять років зросла в 9 разів, а питома вага – в три рази.

Із початку 2000 р. спостерігалось досить стійке зниження рівня злочинності в країні, що може бути пояснено особливостями нового порядку реєстрації злочинів, введенням в дію у 2001 р. КК України, в якому було декриміналізовано діяння, які раніше вважалися злочинними, а також ступенем активності правоохоронних органів.

Згідно з даними МВС України в 2002 р. кількість зареєстрованих злочинів становила 450661. У 2003 р. відбулося різке збільшення цього показника – до 556351 (+ 23,5%). Протягом 2004–2008 рр. кількість зареєстрованих злочинів скоротилася до 384424, тобто на 30,9% в порівнянні з показником у 2003 р. Таким чином, тенденція до скорочення кількості зареєстрованих злочинів, яка триває з 1996 р., залишилася незмінною, за винятком 2003 р. Протягом 2002–2008 рр. значно менше реєструвалося злочинів, учинених неповнолітніми та за їх участі. У порівнянні з рівнем 2003 р. їх кількість скоротилася у 2,1 раза. У 2008 р. було зареєстровано 15846 злочинів, учинених неповнолітніми та за їх участі, що на 16,4% менше, ніж у 2007 р. Відповідно, питома вага злочинів даної категорії серед усіх закінчених розслідуванням злочинів зменшилася з 8,7% у 2003 р. до 5,4% у 2008 р.

З 1996 р. незмінною залишається тенденція зменшення рівня групової злочинності. У цілому за 2003–2008 рр. кількість групових злочинів зменшилася з 69550 до 27976, тобто у 2,5 раза. У 2008 р. цей показник скоротився по відношенню до 2007 р. на 12,7%.

Слід зазначити, що така ж тенденція була властива груповій злочинності неповнолітніх. Якщо у 2002 р. було зафіксовано 7626 таких злочинів, то у 2008 р. – 2424, тобто в 3,1 раза менше. У 2008 р. відбулося зменшення цих злочинів на 18,4%.

Показовими є дані щодо осіб, які вчинили злочини в стані алкогольного сп'яніння. У 2003–2004 рр. цей показник зростав і склав 39049 (+20,8% до рівня 2002 р.). У 2008 р. було зареєстровано 33520 злочинів, учинених особами у стані алкогольного сп'яніння. Незважаючи на зниження реєстрованих злочинів, учинених у стані сп'яніння, їх питома вага за аналізований період зросла із 8,0% у 2002 р. до 11,3% у 2008 р.

Незважаючи на зростаюче число скарг громадян на факти корупції, статистика реєструє зниження рівня корупційної злочинності. У 2008 р. менше виявлено таких злочинів у Волинській області (– 5,9%), Дніпропетровській (– 71,6%), Донецькій (– 18%), Закарпатській (– 43,8%), Запорізькій (– 21,4%), Івано-Франківській (– 42,9%), Миколаївській (– 54,5%), Полтавській (– 66,7%), Сумській (– 14,3%), Тернопільській (– 8,3%), Харківській (– 71,4%), Херсонській (– 41,7%), Чернігівській (– 69,2%), Чернівецькій (– 18,2%) областях та АР Крим (– 30,4%).

Незважаючи на досить оптимістичні статистичні показники, які показують тенденцію зниження рівня злочинності в країні, є підстави сумніватися в їх достовір-

ності або, принаймні, у тому, що вони відображають реальну кримінальну ситуацію. Виявляється, що офіційні дані про рівень злочинності істотно розходяться із заявами і повідомленнями громадян про вчинені злочини, що підтверджують такі показники (табл. 2).

Таблиця 2

Кількість заяв, зареєстрованих злочинів та осіб, притягнутих до відповідальності

Рік	Кількість заяв	Кількість зареєстрованих злочинів (% до заяв)	Кількість осіб, притягнутих до відповідальності (у % до зареєстрованих злочинів)
1990	557 905	369 809 (66,3)	114 674 (31)
1991	608 440	405 516 (66,6)	128 115 (31,6)
1992	1 004 626	480 478 (47,8)	145 151 (30,2)
1993	1 092 685	539 299 (49,4)	187 855 (34,8)
1994	1 144 350	571 891 (50)	-
1995	1 256 241	641 860 (51,1)	-
1996	1 816 876	617 262 (33,9)	281 164 (45,5)
1997	1 247 948	589 208 (47,2)	284 264 (48,3)
1998	1 299 712	575 982 (44,3)	272 236 (47,3)
1999	1 345 875	545 416 (40,5)	263 676 (48,3)
2000	1 409 418	553 594 (39,3)	272 931 (49,3)
2001	1 715 356	503 676 (29,4)	253 080 (50,2)
2002	1 714 724	450 661 (26,3)	254 936 (56,6)
2004	2 325 600	517 756 (22,3)	-
2005	2 400 000	485 700 (20,2)	237 200 (48,8)
2006	2 612 190	420 900 (16,1%)	214 507 (51%)
2007	2 851 384	401 293 (14,1%)	214 093 (53,4%)

У 2008 р. до органів внутрішніх справ надійшло 2874355 заяв і повідомлень про злочини. Таким чином, із 1990 р. по 2008 р. включно було зареєстровано понад 29 млн заяв і повідомлень про вчинені злочини. Кількість осіб, притягнутих за ці роки до кримінальної відповідальності, є меншою приблизно в сім разів і не досягає 4 млн. При цьому невідомо, яку кількість заяв було не прийнято до розгляду і не зареєстровано. Можна лише припустити, що ця цифра досить велика, тому що тільки у 2008 р. подано 1,5 млн скарг на незаконні дії або бездіяльність міліції за заявами громадян про вчинені злочини.

Протягом аналізованого періоду спостерігалася стійка тенденція зменшення кількості порушених кримінальних справ за результатами розгляду правоохоронними органами заяв громадян. За період із 2002 по 2008 р. кількість відмов у порушенні кримінальної справи за повідомленнями і заявами громадян виросла у 2,3 раза, при цьому понад 92% постанов про відмову в порушенні кримінальної справи було винесено через відсутність події або складу злочину (у 2008 р. – 92,7%).

На підставі даних МВС України можна зробити висновок, що в 1996 р. порція порушених кримінальних справ (від числа заяв та повідомлень громадян про факти вчинення проти них злочинів) і процесуальних рішень про відмову в кримінальному переслідуванні злочинців стабільно складала приблизно 35% до 50%. Уже у 2001 р. це співвідношення склало 26,6% до 54,1%, а у 2008 р. – 11,7% до 76,5%. Таким чином, дев'ять із десяти матеріалів про факти вчинених злочинів не отримали позитивного рішення. У 2008 р. кількість заяв громадян у 7 разів перевищила число зареєстрованих злочинів (2874355 проти 384424).

Ці тенденції відрізняються від динаміки показників, які мали місце протягом 1978–1995 рр., коли відбувалося одночасне зростання або зниження всіх показників щодо заяв і повідомлень про злочини. При цьому співвідношення кількості заяв і повідомлень про злочини і кількість порушених кримінальних справ або справ, за якими було відмовлено в цьому, із року в рік було стабільним.

Кримінологічного аналізу вимагає факт постійного зростання кількості нерозкритих злочинів минулих років. Якщо на 1 січня 2007 р. цей показник становив 1924507 злочинів, то на 1 січня 2008 р. – вже 2009285, а на 1 січня 2009 р. – 2032898 злочинів.

Зазначені тенденції потребують самостійного дослідження. На наш погляд, важливим фактором є високий рівень корупції в правоохоронних органах. Орієнтуючись на наведені цифри, можна зробити висновок, що штучна латентність перевищує масштаби зареєстрованої злочинності не менше, ніж у сім разів. Реальною стає загроза латентної віктимізації населення, коли жертви злочинів масово не звертаються до правоохоронних органів у зв'язку з втратою до них довіри.

Соціальний стан осіб, які вчиняли злочини в 1990-ті рр., дещо відрізняється від середньостатистичних даних щодо всього населення, проте в повній мірі відображає соціальний склад населення і підтверджує думку про те, що кримінальні практики поширені фактично серед усіх верств населення. Так, наприклад, у 1996 р. соціальний склад засуджених був таким: робітників – близько 22%, сільських працівників – близько 7%, службовців – понад 7%; учнів – близько 5%; інших категорій (пенсіонерів, інвалідів, домогосподарок і пр.) – 10,8%, без певних занять, у тому числі і безробітних, – близько 42%. При цьому останній показник в 1997 р. склав 57%. Звернемо увагу на те, що приблизно половина злочинців до вчинення злочину перебувала в маргінальному стані. Ці дані дозволяють говорити про кореляцію економічної кризи, що охопила в ці роки країну, і рівня злочинності.

Аналізуючи наведені статистичні дані та рівень латентної злочинності, слід зазначити, що злочинність за своїми якісними та кількісними характеристиками, територіальною поширеністю, соціально-демографічними ознаками осіб, до неї втягнутих, представляє стійке соціальне явище, яке розвивається відповідно до логіки розвитку суспільства в цілому.

Спостерігається погіршення кримінальної ситуації в країні і в окремих регіонах у періоди економічної і політичної нестабільності, розвалу сформованих інститутів суспільства. Вражає низька ефективність діяльності правоохоронних і судових органів, які залишають без вирішення по суті дев'ять із десяти заяв

громадян про вчинені злочини. Причини, що склалися, криються в особливостях політико-правової та економічної ситуації в країні, яка охоплюється поняттям «інституціональна криза».

Література

1. Рывкина Р.В. Социальные корни криминализации российского общества / Р.В. Рывкина // Социологические исследования. – 1997. – № 4. – С. 73–81.
2. Кулик А.Г. Общая тенденция преступности в Украине в 1972-1993 гг. и прогноз на ближайшие годы / А.Г. Кулик, В.И. Бобырь // Преступность в Украине : бюллетень законодательства и юридической практики Украины. – 1994. – № 2. – С. 5–37, 134–186.
3. Литвак О.М. Державний вплив на злочинність. Кримінологічно-правове дослідження / О.М. Литвак. – Київ : Юрінком Інтер, 2000. – С. 37–39.
4. Дрёмин В.Н. Международное сотрудничество и проблемы реформирования законодательства в сфере борьбы с экономической преступностью / В.Н. Дрёмин, С.В. Кивалов // Материалы международной науч.-практ. конф. – Харьков, 1998. – С. 162–169.
5. Мельник М.І. Вбивство на замовлення : деякі аспекти кримінологічної характеристики та проблеми кваліфікації / М.І. Мельник, М.І. Хавронюк // Право України. – 1997. – № 7. – С. 45–49.

Анотація

Дрьомін В. М. Офіційна і фактична злочинність: кримінологічний аналіз. – Стаття.

У статті аналізується зареєстрована («офіційна») і фактична злочинність. Стверджується, що в перехідний (транзитивний) період формування державності в Україні зросла кількість злочинів, прихованих від офіційної реєстрації. Латентна (прихована) злочинність не тільки криміналізує суспільство, а й дезорієнтує практику боротьби зі злочинністю.

Ключові слова: латентна злочинність, зареєстрована злочинність, фактична злочинність, криміналізація суспільства, боротьба із злочинністю.

Аннотация

Дръмин В. Н. Официальная и фактическая преступность: криминалогический анализ. – Статья.

В статье анализируется зарегистрированная («официальная») и фактическая преступность. Утверждается, что в переходный (транзитивный) период формирования государственности в Украине возросло количество преступлений, скрываемых от официальной регистрации. Латентная (скрытая) преступность не только криминализует общество, но и дезориентирует практику борьбы с преступностью.

Ключевые слова: латентная преступность, зарегистрированная преступность, фактическая преступность, криминализация общества, борьба с преступностью.

Summary

Dryomin V. N. Official and actual criminality: criminological analysis. – Article.

The article analyzes registered («official») and actual crimes. It is alleged that during the transitional (transitive) period of formation of the statehood of Ukraine the number of crimes concealed from the official registration has been increased. Latent (hidden) criminality does not only criminalize the society, but disorients the practice of fighting crimes as well.

Key words: latent crime, recorded crime, the actual crime, criminalization of society, the fight against crime.